

El tractament lexicogràfic de la sufixació apreciativa en català

MARTÍ FREIXAS

Universitat Pompeu Fabra
marti.freixasc@upf.edu

Martí Freixas és graduat en

Traducció i Ciències del Llenguatge (2016) i màster en Estudis del Discurs: Comunicació, Societat i Aprenentatge (2017) per la Universitat Pompeu Fabra (UPF), on actualment cursa el programa de doctorat en Traducció i Ciències del Llenguatge, amb una tesi centrada en la sufixació apreciativa en català. Les seves línies d'interès principals són la neologia, la lexicografia i la morfo-pragmàtica, i ha impartit assignatures de terminologia i ús comparat català-espanyol al Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la UPF. Col·labora en projectes dels grups de recerca InfoLex i IULATERM de la mateixa universitat.

Resum

La representació de l'afixació apreciativa en els diccionaris de la llengua general suposa un autèntic repte per als lexicògrafs, ja que són peces lèxiques amb certes particularitats en les quals intervenen factors pragmàtics marcats per la situació comunicativa i els parlants. En aquest treball presentem el tractament que reben en diferents obres lexicogràfiques catalanes els sufixos que vehiculen usos amb connotacions pragmàtiques per determinar com s'apliquen aquests valors apreciatius.

PARAULES CLAU: derivació apreciativa; pragmàtica; lexicografia; diccionaris; marques d'ús

Abstract

The lexicographical handling of appreciative suffixation in Catalan

The representation of appreciative affixation in general language dictionaries is a real challenge for lexicographers, since lexical items of this type show special features in which pragmatic factors marked by the communicative situation and the speakers are involved. In this paper we present the treatment received by suffixes whose use entails pragmatic connotations in different Catalan lexicographical works, in order to determine how these appreciative values are applied.

KEYWORDS: appreciative derivation; pragmatic; lexicography; dictionaries; usage labels

TERMINÀLIA 21 (2020): 19-28 · DOI: 10.2436/20.2503.01.145
Data de recepció: 11/12/2019. Data d'acceptació: 4/2/2020
ISSN: 2013-6692 (impresa); 2013-6706 (electrònica) · <http://terminalia.iec.cat>

1 Introducció

La pragmàtica i la lexicografia són dues disciplines lingüístiques que, tot i que analitzen la llengua des de perspectives d'anàlisi diferents, comparteixen l'estudi del significat i l'ús del lèxic, que fa possible la comunicació entre parlants. En paraules de Pérez Lagos (1999, p. 121):

Parece imprescindible, pues, para una Lexicografía acorde con los últimos tiempos, profundizar en el aspecto pragmático y funcional, y que el diccionario ofrezca el uso del lenguaje no como un mero conjunto de observaciones complementarias de su tradicional papel definitorio, sino como la otra cara inseparable de nuestro léxico sin la cual es imposible llegar a un completo conocimiento de nuestra lengua actual.

Així doncs, la lexicografia no pot obviar la pragmàtica si el que es pretén és avançar en el coneixement, millorar els resultats i consolidar els productes per als usuaris. Com a instruments codificadors i descriptius, els diccionaris, que se centren en el sistema lingüístic —en especial, el codi lèxic—, han de ser capaços de reflectir, en la mesura del possible, l'ús del llenguatge actual. Tot i això, encara hi ha aspectes dels repertoris lexicogràfics en els quals la incorporació de la perspectiva de la pragmàtica és molt incipient, com és el cas de la morfologia apreciativa i les paraules que desprenen connotacions ponderatives, afectives, atenuants, despectives, etc.

D'entrada, en la selecció de la nomenclatura, un diccionari que pretén donar compte de l'ús actual de la llengua hauria de tenir en consideració els lemes afixals, no només com a elements per a la sanció de peces lèxiques complexes, sinó també per a la seva comprensió. Tanmateix, en algunes obres, no se'ls ha inclòs (Müller, 1989; Bernal, 2000), i en les que sí que s'hi han incorporat, se sol fer amb informacions poc explícites o imprecises —i, en el cas dels apreciatius, sense representació de valors nous amb relació als comportaments discursius (Jiménez Ríos, 2002). Per això, aquest article pretén analitzar aquest tipus d'afixos i, més concretament, els sufixos —als quals, d'ara endavant, ens hi referirem com a «apreciatius», per tal com és el terme més utilitzat en la bibliografia (Lázaro Mora, 1999; Lloret, 2015, entre d'altres)— en diccionaris generals i altres obres lexicogràfiques complementàries del català, amb l'objectiu de descriure i establir una tipologia dels valors pragmàtics que vehiculen aquests sufixos.

2 La sufixació apreciativa: trets generals

La llengua se serveix de diferents recursos gramaticals per expressar l'apreciació, és a dir, una valoració afectiva que es fa de les persones o coses. Una de les opcions

de què disposa la llengua és la morfologia apreciativa, un cas particular que es troba a mig camí entre la derivació i la flexió. Aquest procés, que recorre eminentment a les categories gramaticals majors (substantius, verbs, adjectius i, en un grau molt menor, adverbis), no recategoritza ni crea paraules noves en la llengua, sinó que modifica semànticament la base lèxica a la qual s'adjunta el morfema amb una funció connotativa determinada.¹

Pel que fa als recursos de la derivació apreciativa, la sufixació és el procés que fins ara ha rebut més interès per part dels experts tant en català com en les llengües romàniques, ja que tradicionalment s'han considerat apreciatius exclusivament els sufixos. La *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (GIEC, 2016: § 10.3.1), per exemple, dedica un apartat del capítol de la derivació a la sufixació apreciativa. A banda d'aquest procés, algunes gramàtiques també han inclòs la prefixació, malgrat que l'apreciació no hi tingui, aparentment, tant de pes. Els treballs principals sobre prefixació apreciativa se centren especialment en l'àmbit de la neologia i el llenguatge juvenil, com el de Barrera *et al.* (2016), en què les autores estudien la intensificació positiva d'alguns prefixos com *hiper-* o *super-*. Més recentment, altres autors han apuntat que en alguns compostos a la manera culta també hi ha apreciació, sobretot en la creació neològica de formes lúdiques i expressives (Guerrero Ramos i Pérez Lagos, 2009; Bernal *et al.*, 2016).

Quant a la funció connotativa dels sufixos, es poden expressar dos matisos diferents: un sentit objectiu, relatiu a la grandària o percepció dimensional (*muntanyeta* 'muntanya petita', *orellut* 'que té les orelles grosses'), i una valoració subjectiva, i per tant, referent a l'emoció (*amiguèt* 'afectuosament, amic', *carnussa* 'abundància de carn') (Lloret, 2015). L'ús de les formes apreciatives no ve imposat per la gramàtica, sinó pels parlants, la qual cosa també provoca que sigui en l'oralitat, en la parla espontània, on hi hagi més presència i vitalitat quant a la producció de formes apreciatives. Així, estudis com el D'Angelis i Mariottini (2006) demostren que es percep una freqüència d'ús més destacable de sufixos i valors apreciatius diferents quan la percepció entre els interlocutors és més pròxima, perquè es crea un grau de familiaritat i empatia molt més gran entre els participants que permet que es recorri als mecanismes de l'apreciació. Per tant, l'ús de derivats apreciatius reflecteix una forta interacció amb la pragmàtica, ja que el significat de la base lèxica sovint es veu alterat per factors externs com el context, les actituds dels participants, el to de veu o l'acte de parla mateix (Lloret, 2015).

2.1 Els valors semanticopragsmàtics de l'apreciació

Pel que fa a la classificació semàntica d'aquest tipus de sufixos, la morfologia tradicional ha distingit l'apreci-

ació en tres grups: augmentatius, diminutius i despectius —també anomenats *pejoratius*. A la gramàtica de Fabra (1956, § 138), l'autor llista onze sufixos: *-ell -a*, *-et -a*, *-í -ina*, *-ic -a*, *-ill -a*, *-im*, *-ó i -ol -a* com a diminutius, i *-arro -a*, *-às -assa* i *-ot -a* com a augmentatius i pejoratius. En el cas de la GIEC (2016), són distribuïts en quatre classes diferents: els augmentatius (*-arro -a*, *-às -assa*, *-ísim -a*, *-ot -a*), els diminutius (*-et -a*, *-ó -ona*), els despectius (*-astre -a*, *-ús -ussa*) i els intensius —que s'adjunten a bases verbals (*-ass[ar]*, *-iny[ar]*, *-isc[ar]*, *-iss[ar]*, *-uc[ar]*, *-uss[ar]*).² Les dues primeres classes de sufixos fan referència a la grandària o a la percepció dimensional (*barcassa*, *denteta*), i, en canvi, els dos restants transmeten judicis de valor subjectiu per part del parlant (*comicastre*, *estiregassar*).

Ara bé, aquestes classificacions presenten alguns problemes, ja que no permeten representar l'ampli ventall de valors pragmàtics que inclou l'apreciació derivativa, amb ambivalències i superposicions que s'estableixen entre els diferents sufixos. Les dificultats per classificar els sufixos apreciatius parteixen, en essència, dels perills que comporta intentar delimitar la subjectivitat i com es concreta lingüísticament. En general, hi ha una certa acceptació a l'hora d'afirmar que els diminutius s'utilitzen amb intencions estilístiques, perquè contribueixen a reforçar l'expressivitat i a emfatitzar el que es diu, i que els valors aportats pels augmentatius i els pejoratius són menys variats i amb freqüència previsible, fins i tot fora de context (Lázaro Mora, 1999; García Platero, 2019). En aquesta mateixa línia, Dardano (1978, p. 96) apunta que:

[...] il carattere dimensionale e quello nozionale non si escludono, anzi si richiamano a vicenda: alla piccolezza si riferisce la delicatezza e la gentilezza oppure la debolezza e la meschinità; alla grandezza si riferisce la forza oppure la cattiveria e la bruttezza.

Així doncs, tot i que la idea de petitesa sol associar-se amb matisos afectius positius (*carona* 'cara amorosa, bufona') i la grandesa amb negatius (*donota* 'dona menyspreable'), hi ha altres casos en què els diminutius connoten despectivitat (*musiqueta* 'música de baixa qualitat') i els augmentatius expressen matisos favorables (*actriuassa* 'actriu molt bona'). A més, dins d'aquests valors subjectius, podem trobar sufixos que aporten atenuació (*panxona* 'en llenguatge infantil, panxa'), ponderació (*golàs* 'gol espectacular'), menyspreu (*pagesalla* 'conjunt de pagesos'), intensitat (*solana* 'sol molt intens'), etc. Per al castellà, en la *Nueva gramática de la lengua española* (NGLE) (Real Academia Española 2009, § 9.1a) es fan explícits alguns dels valors que poden vehicular els sufixos apreciatius: «tamaño, atenuación, encarecimiento, cercanía, ponderación, cortesía, ironía, menosprecio y otras nociones —no siempre deslindables con facilidad». És interessant aquest darrer apunt de la NGLE per tal com recull que, dins dels judicis de valor, n'hi ha

que són confusos o poc precisos, i per tant complicats de destriar, sobretot perquè el sentit pot canviar segons el context en el qual es fan servir.

En aquest sentit, diversos autors han manifestat les seves opinions respecte de l'estudi dels valors pragmàtics i de la conveniència o no d'establir una tipologia tancada. Lázaro Mora (1999) opina sobre els perills de distribuir els apreciatius en categories tancades, i conclou que qualsevol repartició que se'n faci és aproximativa, perquè els límits d'aquests grups són molt poc nítids. Per la seva banda, González Ollé (1962) sosté que cada diminutiu és un fenomen particular i que cada formació diminutiva conté valors diferents, fins i tot oposats. Freixas (2018) exemplifica aquestes contradiccions amb el mot augmentatiu *veuarra*, que tant pot indicar una veu poderosa en el sentit augmentatiu com una veu desagradable en el sentit pejoratiu. De tota manera, tot i que és relativament senzill establir els significats bàsics dels sufixos apreciatius, en context —és a dir, en l'ús real—, resulta complex elaborar una classificació pragmàtica que englobi tots aquests sentits connotats que es desprenen d'aquests afixos. Gooch (1967) insisteix en la importància del context i de la circumstància en què s'utilitza el mot, ja que aporten informació que pot resultar fonamental per a la interpretació d'una forma apreciativa.

Més enllà de la discussió de valors pragmàtics, l'apreciació es mou en dues perspectives d'anàlisi diferents, segons Grandi (2002): una de descriptiva i una de qualitativa. A partir de quatre valors paramètrics (dos de descriptius [GRAN/PETIT] i dos de valoratius [BO/DOLENT]), aquest autor proporciona una categorització que evidencia els valors paramètrics que les llengües utilitzen per expressar l'apreciació:

Perspectiva descriptiva	Perspectiva qualitativa
augmentació	intensificació
disminució	afectivitat
	autenticitat
	atenuació
	menyspreu

TAULA 1. Valors semàntics paramètrics de l'apreciació (Grandi, 2002)

La taula 1 inclou set valors apreciatius principals: dins de la perspectiva descriptiva, trobem l'augmentació i la disminució, i dins la qualitativa, hi ha la intensificació, l'afectivitat i l'autenticitat —valors favorables— i l'atenuació i el menyspreu —valors que rebaixen o mitiguen la connotació. Aquesta taula, que és una aproximació teòrica de les connotacions pragmàtiques, aporta les dades fonamentals que haurien de permetre establir una classificació més acurada dels valors que es recullen, més endavant, en els diccionaris.

2.2 La representació lexicogràfica dels sufixos apreciatius

En la lexicografia general, els afixos no apareixen recollits de manera sistemàtica a la macroestructura dels diccionaris. Concretament, pel que fa a la tradició catalana, els diccionaris no han tractat de manera homogènia els afixos, i molt especialment els sufixos, en la seva nomenclatura, tot i que és important que les obres lexicogràfiques —tant els diccionaris com les gramàtiques, que també han obviat sovint la informació lexicogenètica (Castillo Carballo i García Platero, 2005)— recullin aquestes peces, ja que incideixen directament en la visió que s'ofereix de la morfologia i el lèxic. Bernal (2000) argüeix que no hi ha cap motiu pel qual uns afixos hagin de rebre més atenció que uns altres, malgrat que una de les raons pugui ser la dificultat d'exposar amb precisió les característiques inherents afixals, més difícils d'acotar en el cas dels sufixos. Aquest tractament provoca un desequilibri lexicogràfic que es tradueix en asistematicitats i incoherències internes.

A grans trets, en els diccionaris generals de la llengua és freqüent trobar prefixos i formants cultes, però, en canvi, els sufixos difícilment hi tenen entrada pròpia (Müller, 1989). Per exemple, els sufixos han patit una reducció dràstica quant a la presència en els diccionaris normatius en català (Freixas, 2018), ja que dels tretze sufixos del *Diccionari general de la llengua catalana* (1932) de Fabra, en la primera edició del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC, 1995) se'n van mantenir només dos (-il i -oic), mentre que en la segona edició del DIEC (DIEC2, 2007) van desaparèixer tots. Aquesta absència en la macroestructura contrasta amb la inclusió de 137 sufixos en el cas del *Gran diccionari de la llengua catalana* (GDLC, 1998) i de III en el *Diccionari normatiu valencià* (DNV, 2014).

Encara que no disposem de cap estudi en profunditat sobre la representació de sufixos apreciatius en els diccionaris, en les darreres dècades els treballs dedicats a analitzar el tractament dels afixos i de les veus afixades en els diccionaris han anat en augment, tant pel que fa a l'apreciació com a la no apreciació. Quant als trets apreciatius en els diccionaris, Jiménez Ríos (2002) insisteix en la necessitat d'afegir valors nous als afixos apreciatius amb relació als comportaments discursius.

La casuística discursiva és destacable i complica la catalogació dels afixos i de les paraules que se'n deriven. Per a García Platero (2019), és convenient que s'introdueixin exemples que manifestin amb claredat les tendències discursives més generalitzades i, a l'hora de representar l'afixació, caldria partir d'un corpus representatiu que permetés la sistematització dels valors —entenen que la visió necessàriament pragmàtica incideix en els perills de la subjectivitat— per tal que els lexicògrafs no desatenguin la funció codificadora dels diccionaris. A més, aquest autor

posa en relleu els casos de polivalència significativa i la necessitat de matisar el sentit d'alguns d'aquests constituents.

Aquesta tendència tan habitual a la reducció en el tractament dels apreciatius es fa més evident en el cas dels diminutius (García Pérez i Hoyos Puentes, 1997), ja que se'n sol recollir de forma exclusiva el valor dimensional, sense incloure en cap cas contextualitzacions en què figuri l'apreciació positiva o negativa. Per això, cal tenir en compte la importància de factors intencionals o simplement dels que venen marcats pels trets propis del discurs quotidià i informal.

3 Els sufixos apreciatius en les obres de referència del català

Per a la constitució d'un repertori limitat de sufixos que vehiculin usos pragmàtics, s'ha partit, en primer lloc, de diccionaris monolingües del català. D'entrada, però, s'ha descartat el diccionari normatiu de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2) perquè, com s'ha exposat anteriorment, no inclou en la seva macroestructura cap sufix. Així doncs, els diccionaris dels quals partim per a la constitució del corpus de sufixos apreciatius són els següents:³

- *Gran diccionari de la llengua catalana*, d'Enciclopèdia Catalana (1998) [GDLC]
- *Diccionari normatiu valencià*, de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (2014) [DNV]
- *Diccionari manual de llengua catalana*, de VOX (2015) [VOX]

D'altra banda, tot i que aquest estudi pretén centrar-se en la representació lexicogràfica dels valors apreciatius dels sufixos, també s'ha pretès complementar el corpus amb altres obres dedicades, en la seva totalitat o parcialment, a la morfologia derivativa, i que són les que presentem a continuació:

- *Diccionari de formació de paraules*, de López del Castillo (2002) [LDC]
- *Diccionari de formació de mots*, de Bruguera (2006) [JB]
- *La formació de mots. Qüestions de normativa*, de Rull (2004) [XR]
- *Gramàtica de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans (2016) [GIEC]

D'una banda, convé assenyalar que les tres primeres obres esmentades corresponen a dos diccionaris de formació lèxica i a un manual, respectivament, que giren entorn d'aspectes lèxics i morfològics. D'altra banda, el cas de la GIEC és especialment important perquè supleix, en certa manera, l'absència del DIEC2, en el sentit que totes dues són obres normatives del català i elaborades des d'una mateixa assumpció de la identitat i construcció teòrica de la llengua.

Per a la recollida de les dades, s'han tingut en compte tots els sufixos —a excepció dels verbalitzadors— que presenten algun tipus d'indicació o menció de caire pragmàtic dins de l'entrada en un diccionari,

generalment inclosa dins la definició —a diferència de les paraules derivades amb algun tipus de connotació, el valor pragmàtic de les quals sol aparèixer per mitjà d'una abreviatura. En el cas de les altres obres de consulta, hem recollit els valors que apareixen en el capítol que tracta específicament sobre els morfemes apreciatius.

Arran d'aquest buidatge, el corpus final conté vuitanta-dos sufixos apreciatius diferents i es distingeixen fins a vint-i-tres valors pragmàtics. La taula 2 mostra la classificació d'aquests sufixos i dels valors en les set obres que s'han pres com a referència:

Obres	Sufixos	Valors
GDLC	16	7
DNV	17	8
VOX	9	9
LDC	60	16
JB	35	10
XR	43	11
GIEC	18	3

TAULA 2. Total de sufixos i valors apreciatius per obra

Per poder presentar de manera ordenada els resultats, hem tingut en compte els tres paràmetres de la taula 2: les obres lexicogràfiques de referència, els sufixos apreciatius i els valors pragmàtics. Així doncs, es contrastaran, d'una banda, les dades dels sufixos en relació amb les obres (§ 3.1), i, de l'altra, dels valors dels sufixos i la seva presència en les obres (§ 3.2).

3.1 La inclusió dels sufixos apreciatius segons les obres

Tal com es mostra a la taula 2, els diccionaris (GDLC, DNV i VOX) recullen menys sufixos amb vehiculació apreciativa que la resta d'obres lingüístiques (LDC, JB, XR i GIEC). Això es deu al fet que el tractament que fan els diccionaris dels sufixos restringeix la seva inclusió a només aquells que són productius des del punt de vista sincrònic de la llengua.

Amb la intenció de testimoniar i representar la gran diversitat afixal del català, la resta d'obres apleguen sufixos que, fins i tot, tenen una productivitat molt baixa o inexistent en el català actual i una recursivitat molt restringida (-otxa a llototxa o -ufo a catalanufu). Altres sufixos, però, estan «fossilitzats» —terme utilitzat per LDC i JB—, entre els quals podem trobar exemples com -oc -a en mots com *badaloc* o *tanoca*, i -cul -a —amb els al·lomorfs -icle i -ícula— a *vesícula*, *denticle* o *aurícula*, per tal com parteixen d'una concepció morfològica molt àmplia i recullen els casos de diminutius etimològics —i que a la taula 3 apareixen marcats amb un asterisc.

La taula 3 mostra que la coincidència d'aquestes peces en les obres de referència és, certament, baixa, ja que només sis sufixos apreciatius —els més prototípics— apareixen en totes les obres, mentre que els coincidents en cinc o sis obres en són vuit. En el costat oposat, més de la meitat dels sufixos es recullen en una o dues obres, dada que evidencia la poca homogeneïtat a l'hora d'incloure o de descriure aquest tipus de sufixos en les diferents obres del nostre corpus.

3.2 El repertori dels valors en les diferents obres

Si centrem l'atenció en els valors que apareixen assignats als sufixos entre les diferents obres, la taula 2 mostra que el nombre és semblant i, en certa manera, també proporcional al nombre de sufixos que apleguen. Per veure-ho amb més detall, la taula 4 mostra com es distribueixen els vint-i-tres valors pragmàtics diferents per a cadascuna de les set obres.

La lectura vertical de les dades de la taula 4 permet analitzar la presència de valors en les diferents obres. A excepció de la GIEC, que només recull tres valors i que, com hem descrit a § 2.1, corresponen als prototípics de la sufixació apreciativa (augmentatiu, despectiu i diminutiu), la presència de valors en els tres diccionaris varia entre set i nou, i és força estable en la resta d'obres: LDC en recull setze; JB, deu, i XR, onze. En el cas dels diccionaris, el grau de coincidència és alt, perquè hi ha sis valors que apareixen en totes tres obres: l'abundant, l'afectiu, l'augmentatiu, el despectiu, el diminutiu i el superlatiu. Encara que a la taula no es mostri, aquests valors s'apliquen, en major o menor grau, en els mateixos sufixos: -ut -uda té el matís de

Freqüència	N.	Sufixos apreciatius
A totes les obres	6	-às -assa, -et -a, -íssim -a, -ó -ona, -oi -a, -ol -a
En 5 o 6 obres	8	-am, -arro -a, -astre -a, -í -ina, -ic -a, -im, -ot -a, -ut -uda
En 4 o 3 obres	11	-ada, -alla, -atxo -a, -ell -a, -el·lo, -eu -a, -ill -a, -iu -a, -menta, -um, -ús -ussa
En 1 o 2 obres	57	-ac, -aca, -aina, -aire, -al, -all, -ana, -ància, -any -a, -ar, -ard -a, -ari, -ària, -arri, -assa, -at, -ata, -atge, -cul -a*, -dera, -dís -dissa, -ec -ega, -eio -a, -el·la, -era, -eria, -ero -a, -èrrim -a, -erri -èrria, -esc -a, -eto, -etxo -a, -ia, -icle*, -ícula*, -il, -il·la, -ina, -inc, -ing, -inyo -a, -isme, -itxo -a, -it -ida, -oc -a*, -oina, -oll -a*, -orro -a, -ota, -otxa, -uc -uga, -ufo, -ul -a*, -ull -a, -úria, -utxo -a, -xó*

TAULA 3. Classificació dels sufixos apreciatius segons la freqüència en les obres

Valors	GDL	DNV	VOX	LDC	JB	XR	GIEC	Total
abundant	x	x	x					3
admiratiu						x		1
afectiu	x	x	x	x	x	x		6
argòtic				x				1
augmentatiu	x	x	x	x	x	x	x	7
col·loquial			x			x		2
despectiu	x	x	x	x	x	x	x	7
diminutiu	x	x	x	x	x	x	x	7
expressiu					x	x		2
familiar				x	x			2
grandària		x						1
humorístic				x				1
informal				x				1
intensiu		x	x	x	x	x		5
irònic			x	x				2
melioratiu				x				1
minoratiu				x				1
pejoratiu	x			x	x			3
ponderatiu				x				1
popular						x		1
reiteratiu				x				1
superlatiu	x	x	x	x	x	x		6
vulgar					x	x		2
Total	7	8	9	16	10	11	3	

TAULA 4. Valors pragmàtics documentats per obra

l'abundància, *-arro -a* i *-às -assa* són augmentatius, *-oi -a* és clarament afectiu,⁴ *-am* i *-ot -a* són despectius, *-et -a* i *-ol -a* són diminutius i *-íssim -a* és superlatiu.

A banda d'aquests valors esmentats, els repertoris lexicogràfics també se serveixen d'altres. Encara que el GDL ja contingui el matis despectiu aplicat a sis sufixos (*-alla*, *-am*, *-assa*, *-astre -a*, *-esc -a* i *-ot -a*), en el cas del sufix *-um* fa servir la denominació de *pejoratiu*. La definició d'aquest darrer sufix, que simplement recull el significat de 'conjunt o gran quantitat de', no ajuda a la diferenciació entre aquests dos matisos (reprenem aquest punt a § 4). Els tres exemples que acompanyen la definició de *-um*, que són *pixum*, *greixum* i *ferum*, no descriuen tant el sentit desfavorable, sinó més aviat el de l'abundància, tal com es pot observar en les definicions d'aquestes paraules: *pixum* és 'mulle- na de pixats', *greixum*, 'greix abundant', i *ferum*, tant 'olor forta que fan certs animals [...] com 'pudor forta [...]'. Per la seva banda, el DNV fa servir la grandària i la intensitat com a valors en un únic sufix, *-ut -uda* (*orellut*, *bocut* i *morruda*), mentre que, per al mateix sufix, el VOX aplega els sentits intensiu, irònic i col·loquial, aquest darrer a través d'una marca d'ús.

Si, de manera general, els diccionaris tendeixen més aviat a la simplificació de valors, és a dir, que a cada sufix s'atorga un únic valor, les altres obres en solen incloure més, la qual cosa provoca més variabilitat i irregularitat que en els diccionaris. LDC inclou valors que només apareixen en aquesta obra: l'argòtic (*-aca*, *-ata*, *-eto*), l'humorístic (*-ing*), l'informal (*-ància*,⁵ *-arri*, *-arro -a*, *-às -assa*, *-eio -a*, *-èrrim -a*, *-menta*), el melioratiu (*-et -a*), el minoratiu (*-et -a*, *-it -ida*, *-ó -ona*, *-uc -uga*), el ponderatiu (*-às -assa*, *-et -a*, *-ot -a*, *-ut -uda*) i el reiteratiu (*-dera*). Cal advertir que, en aquesta obra, tots aquests valors acostumen a aplicar-se combinats amb d'altres en els sufixos. A tall d'exemple, *-ata* és argòtic i pejoratiu, *-ing* aplega el sentit familiar i humorístic, i *-ot -a* és, d'una banda, augmentatiu i despectiu, i de l'altra, ponderatiu i pejoratiu. Encara que amb menys freqüència, això mateix ocorre en XR, on *-im* aplega els valors diminutiu, col·loquial i despectiu, o *-arro -a*, que recull els sentits augmentatiu, admiratiu i despectiu.

Altrament, si s'analitza la taula 4 partint d'una lectura horitzontal, les dades revelen que només s'apliquen tres valors en totes les obres: augmentatiu, despectiu i diminutiu. També tenen una freqüència alta d'apli-

cació als sufixos els valors afectiu i superlatiu, que apareixen en totes les obres tret de la GIEC, i el valor intensiu, present en cinc (DNV, VOX, LDC, JB i XR). Dels disset valors restants del corpus, deu apareixen només recollits en una sola obra, cosa que permet afirmar que hi ha una àmplia diversitat de valors pragmàtics que, en molts casos, es tradueix en una confusió a l'hora d'atribuir el sentit apreciatiu als sufixos i, consegüentment, als mots derivats.

Llevat dels sufixos prototípicament augmentatius, diminutius o pejoratius (-às -assa, -astre -a, -et -eta, -ó -ona, etc.), les dades mostren que hi ha un gran nombre de sufixos que apleguen múltiples valors apreciatius, com per exemple *-menta*, recollit en quatre obres (VOX, LDC, JB i XR) i caracteritzat amb fins a vuit valors diferents (afectiu, augmentatiu, col·loquial, familiar, informal, intensiu, irònic i popular) o *-ut -uda*, amb set valors en les cinc obres documentades (GDLC, DNV, VOX, LDC i XR): abundant, augmentatiu, familiar, grandària, intensiu, ponderatiu i popular.

Convé apuntar que un dels sufixos més problemàtics a l'hora de classificar-lo com a apreciatiu o no, perquè se solia considerar que no tenia connotació de valoració subjectiva (Lloret, 2015), és el superlatiu *-íssim -a*.⁶ En aquest sentit, XR és l'única obra que, a més d'aquest valor, hi afegeix el de l'expressivitat, amb usos en què la intenció pot associar-se amb una connotació irònica, com ara *pujolíssim*, referit a un discurs, o *sopíssima*, per indicar que la sopa està molt bona. De tots aquests exemples, és clar que el valor connotatiu no es pot interpretar a partir del significat regular del sufix, equivalent a 'molt', com ocorre amb els pròpiament superlatius *dolçíssim* 'molt dolç' o *complicadíssim* 'molt complicat'.

4 La classificació pragmàtica dels valors

Tal com s'ha exposat a § 2.1, Grandi (2002) classifica les connotacions que es desprenen de l'apreciació i en diferencia dues perspectives. A partir dels valors recollits i exposats anteriorment a la taula 4, presentem una classificació que, si bé manté, en part, la dicotomia entre descriptiu i qualitatiu, es veu ampliada a una tercera, que recull únicament els valors associats al registre i amb correspondència amb les marques d'ús, que són indicacions que restringeixen l'ús d'un mot i que acompanyen les definicions de l'article lexicogràfic:

Perspectiva	Valors pragmàtics
Dimensió	abundant, augmentatiu, diminutiu, grandària, minoratiu, superlatiu
Intenció del parlant	admiratiu, afectiu, despectiu, expressiu, humorístic, intensiu, irònic, ponderatiu, melioratiu, pejoratiu, reiteratiu
Registre	argot, col·loquial, familiar, informal, popular, vulgar

TAULA 5. Classificació dels valors pragmàtics de l'apreciació

Aquesta distribució segons el sentit o la connotació dels sufixos estudiats concep tres perspectives diferents entorn de l'apreciació: la que fa referència a la dimensió, a la intenció del parlant i al registre del llenguatge. Semblantment, tenint en consideració la classificació de Grandi (2002), les dues darreres perspectives corresponen a la qualitativa, mentre que la de la dimensió s'adiu amb la descriptiva.

La primera de les perspectives, que comprèn la qüestió espacial, inclou sis valors pragmàtics: als tradicionals sentits augmentatiu i diminutiu, s'hi afegeixen l'abundància, la grandària, la minoració i el valor superlatiu. En aquest punt, sembla adient apuntar que hi ha valors pragmàtics dels quals costa distingir la connotació respecte d'altres. Per exemple, les fronteres entre la disminució i la minoració, que aplica LDC, són difícils d'establir: d'una banda, la disminució s'aplica a sufixos com *-el·lo -a* (*nassel·lo*), *-eu -a* (*homeneu*) o *-oi -a* (*petitoi*), mentre que la minoració apareix en *-uc -uga* (*menjuc*) i *-it -a* (*mosquit*). De fet, aquesta qüestió terminològica pot suposar un inconvenient, si el que es pretén és aclarir i delimitar els conceptes entre si.

Quant a la intenció del parlant, podem comptar-ne fins a onze valors, que, al seu torn, es podrien classificar segons si la intenció és favorable (admiratiu, afectiu, expressiu, melioratiu i ponderatiu)⁷, si permeten rebaixar o mitigar la intenció del parlant (despectiu, irònic, humorístic i pejoratiu), o bé si es vol indicar un ús constant o insistent (intensiu i reiteratiu). Tal com hem comentat amb la disminució i la minoració, aquí també trobem valors les fronteres dels quals no són del tot nítides. Per exemple, la delimitació dels valors despectiu i pejoratiu aplicada als sufixos no permet establir cap conclusió clara. Sembla sorprenent que els tres diccionaris que recullen el sentit pejoratiu (GDLC, LDC i JB) també incloguin el despectiu. El GDLC aplica el matís despectiu en sufixos com *-alla*, *-astre -a* o *-esc -a*, mentre que el pejoratiu només apareix a *-úria*. LDC, per la seva banda, es decanta més clarament pel sentit pejoratiu, aplicat a dinou sufixos (*-às -assa*, *-et -a*, *-isme*, *-um*, etc.), en comparació amb el despectiu, en només a quatre (*-arro -a*, *-oïna*, *-ot -a* i *-ufo*). En aquest sentit, Bernal i Freixas (en premsa) ja fan notar que, des del punt de vista conceptual, la connotació de despectiu, relacionada amb la idea de menyspreu, i la de pejoratiu, associada amb una valoració desfavorable, són indissociables, perquè probablement tots els parlants tenim la percepció que el

menyspreu és, en si mateix, un sentiment desfavorable. A més, les definicions que aporten els diccionaris no afavoreixen la interpretació semàntica dels valors, sinó que més aviat porten a la confusió i a remissions tautològiques entre termes (Costa, 2019).

Pel que fa als valors associats al nivell de llenguatge, és a dir, al registre, hi pertanyen els valors argòtic, col·loquial, familiar, informal, popular i vulgar. Aquesta selecció de valors sol trobar correspondència amb les marques d'ús que fan servir les obres lexicogràfiques, que de nou presenten una certa coincidència semàntica. En les definicions dels sufixos, on es descriuen els valors pragmàtics que es poden expressar, generalment no s'hi inclou cap marca d'ús, i, a diferència de les dues altres perspectives, les obres no solen recórrer al registre per acotar pragmàticament els sufixos. En conseqüència, l'aplicació dels valors referents al registre en els sufixos tampoc no és gaire freqüent:⁸ l'argot només apareix en tres sufixos (-aca, -ata i -eto), el col·loquial en nou (-aca, -ata, -erri -èrria, -il, -ota, etc.), el familiar en set (-ada, -aina, -arri, -ing, -menta, etc.), l'informal en sis (-arro -a, -às -assa, -eio -a, etc.), i tant el popular com el vulgar en dos cadascun (-menta i -ut -uda, amb el primer valor, i -arro -a i -ot -a, amb el segon).

5 Conclusions

Els estudis de pragmàtica, centrats en el llenguatge en l'ús, és a dir, en les interaccions verbals en contextos comunicatius, han de servir com a punt de referència per resoldre qüestions lexicogràfiques sobre la variació funcional. Tot i que la realitat és complexa, és fonamental que en un diccionari, tant per a l'ús codificador com per al descodificador, es recullin indicacions que facin referència a possibles restriccions d'ús (Pérez Lagos, 1999). Aquests aspectes no només s'han d'aplicar en els mots connotats pragmàticament, com ja acostumen a fer els diccionaris, sinó també en les entrades dels afixos.

En el cas del català, contrasta la inclusió dels prefixos en la macroestructura de la darrera actualització del diccionari normatiu, però no en canvi dels sufixos. Tanmateix, la informació pragmàtica que s'inclou en els morfemes apreciatius repertoriats en la resta de diccionaris del panorama actual és insuficient per tal com és excessivament simplificadora i, en alguns casos, poc aclaridora. L'anàlisi de les dades mostra que els diccionaris es limiten a recollir els valors predominants dels sufixos més productius del català actual, mentre que les altres fonts analitzades del corpus, que corresponen a manuals i diccionaris exclusivament d'afixos, aposten per incloure tots els sentits possibles que es puguin interpretar dels mots sufixats, la qual cosa es tradueix en una multiplicitat de valors, a més d'incloure sufixos amb poca o nul·la productivitat (-atge, -èrrim -a, -uc -uga, -ul -a, etc.), i fins

i tot en alguns casos de dubtosa categorització com a apreciatius —JB recull -xó amb valor diminutiu en mots com ganxó o xarxó.

Com s'ha vist, només tres valors es documenten en totes les obres, els que figuren també en la triple distinció de la sufixació apreciativa que descriu Fabra (1956) i que alhora manté la GIEC (2016): l'augmentatiu, el despectiu i el diminutiu. A excepció d'alguns casos, es pot afirmar que, en termes generals, els valors apreciatius varien segons cada sufix i segons l'obra (pensem en el sufix -menta, que en quatre obres aplega vuit valors diferents). A més, s'han documentat asistematicitats de valors en una mateixa obra: els matisos pragmàtics que s'inclouen en les definicions dels sufixos no sempre apareixen en els mots derivats, com el valor del sufix pejoratiu -um al GDLC, ja que ni *ferum* ni *pixum* no inclouen aquest matís.

Així, de cara a una millora en la sistematització de la caracterització pragmàtica de les unitats amb sufixos apreciatius, la classificació dels valors que vehiculen l'apreciació que presenta aquest treball permet distingir entre matisos relacionats amb la dimensió, la intenció del parlant i el registre. Aquesta distribució en perspectives apreciatives pot ser útil en el cas del marcatge lexicogràfic, ja que, tal com apunten Salvanyà (2010 i 2019) o Bernal i Freixas (en premsa), en els diccionaris és igualment complex, poc sistemàtic i presenta una alternança entre les abreviatures i les glosses explicatives dins de les definicions dels mots. Des del punt de vista nocional, alguns dels valors documentats presenten problemes de delimitació amb d'altres aparentment semblants, com els casos d'augmentatiu i grandària o de col·loquial, familiar i informal. No tant en el cas particular dels afixos, sinó més aviat de les paraules derivades, alguns autors (Payrató, 1994; Freixas, 2018) han posat de manifest la dificultat d'establir fronteres entre els valors. Així mateix, aquesta imprecisió conceptual dels termes relatius a la variació funcional, que, lluny d'aclarir-se en els diccionaris, presenta confusions i coincidències semàntiques, impedeix sobretot que l'aplicació de les marques d'ús en els diccionaris es faci d'una manera rigorosa, coherent i unívoca.

En definitiva, apostem perquè els diccionaris catalans recullin la diversitat funcional dels sufixos i, en extensió, dels prefixos i formants cultes apreciatius. Tal com exposa la GIEC (2016) en la seva introducció, la norma s'estableix a mesura que es descriu el funcionament gramatical de la llengua, és a dir, la norma i la descripció no es poden deslligar l'una de l'altra. Amb aquest canvi d'orientació de l'Institut tant en la GIEC (2016) com en l'*Ortografia catalana* (2017), en què s'obre un nou camí cap a l'establiment de la prescripció mitjançant la descripció, seria convenient no només partir de la llengua formal, escrita i planificada, sinó també ampliar les fonts i el registre, i considerar la parla espontània, l'oralitat, el llenguatge col·loquial i informal, per poder, així, esmenar i complementar la

informació relativa als valors apreciatius dels afixos. Creiem, per tant, que un diccionari —i, de la mateixa manera, una gramàtica— hauria d'incloure altres valors que permetin la correcta codificació i descodificació d'aquests morfemes i de les paraules que els con-

tenen per donar compte de l'ús real que els parlants fan de l'apreciació a partir dels registres no formals de la llengua, en què aquest tipus de derivació té més productivitat. ✿

Bibliografia

- BARRERA, Mariona; FREIXA, Judit; RAMON, Ariadna; SOLER, Carla (2016). «La intensificació positiva en neologia catalana (*superfort*, *megacrac*, *ultraindepe* i altres herbes)». A: OBSERVATORI DE NEOLOGIA (ed.) (2016). *Mots d'avui, mots de demà*. Barcelona: Institut de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra, p. 115-125.
- BERNAL, Elisenda (2000). «Formació de paraules i lexicografia bilingüe». A: DECESARIS, Janet; ALSINA, Victòria (ed.) (2000). *Estudis de lexicografia 1999-2000*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra, p. 103-111.
- BERNAL, Elisenda; GARCIA-PINOS, Eva; MILÀ-GARCIA, Alba (2016). «La gràcia és al final: la col·loquialització dels compostos a la manera culta». A: OBSERVATORI DE NEOLOGIA (ed.) (2016). *Mots d'avui, mots de demà*. Barcelona: Institut de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra, p. 73-85.
- BERNAL, Elisenda; FREIXAS, Martí (en premsa). «Getting informality into the dictionary: colloquial neologisms».
- CASTILLO CARBALLO, M. Auxiliadora; GARCÍA PLATERO, Juan Manuel (2005). «Valor pragmático de la apreciación en español». A: ÁLVAREZ, Alfredo (ed.) (2005). *La competencia pragmática y la enseñanza del español como lengua extranjera. Actas del XVI Congreso Internacional de ASELE*. Oviedo: Universidad de Oviedo, p. 208-212.
- COSTA, Joan (2019). «És la “variació lingüística social” una categoria operativa per a la planificació lingüística de corpus?». *Caplletra*, núm. 67, p. 93-113.
- D'ANGELIS, Antonella; MARIOTTINI, Laura (2006). «La morfopragmática de los diminutivos en español y en italiano». A: VILLAYANDRE, Milka (ed.) (2006). *Actas del XXXV Simposio Internacional de la Sociedad Española de Lingüística*. Lleó: Universidad de León, p. 258-278.
- DARDANO, Maurizio (1978). *La formazione delle parole nell'italiano di oggi*. Roma: Bulzoni.
- FABRA, Pompeu (1956). *Gramàtica catalana*. Barcelona: Teide.
- FREIXAS, Martí (2018). *Els sufixos derivatius apreciatius en català: estudi morfopragmàtic i lexicogràfic*. Pla de recerca no publicat. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.
- GARCÍA PÉREZ, Rafael; HOYOS PUENTES, José Carlos de (1997). «El problema de los diminutivos en el DRAE: revisión lexicográfica». *Interlingüística*, núm. 6, p. 53-58.
- GARCÍA PLATERO, Juan Manuel (2019). «La afijación apreciativa y su tratamiento lexicográfico». A: ADELSTEIN, Andreína; BERNAL, Elisenda; SINNER, Carsten (ed.) (2019). *Clases y categorías en la formación de palabras*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, p. 53-69.
- GONZÁLEZ OLLÉ, Fernando (1962). *Los sufijos diminutivos en castellano medieval*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.
- GOOCH, Anthony (1967). *Diminutive, augmentative and pejorative suffixes in modern Spanish*. Oxford: Pergamon Press.
- GRANDI, Nicola (2002). *Morfologie in contatto: Le costruzioni valutative nelle lingue del Mediterraneo*. Milà: Franco Angeli.
- GUERRERO RAMOS, Gloria; PÉREZ LAGOS, Fernando (2009). «La composición culta y la neología de la prensa escrita». *Revista de Investigación Lingüística*, núm. 12, p. 65-81.
- JIMÉNEZ RÍOS, Enrique (2002). «El tratamiento de los adjetivos de relación en el diccionario de la academia». *Revista de Lexicografía*, núm. 5, p. 89-114.
- LÁZARO MORA, Fernando A. (1999). «La derivación apreciativa». A: BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta (coord.) (1999). *Gramática descriptiva de la lengua española. Volum 3*. Madrid: Espasa Calpe, p. 4645-4682.
- LLOPART-SAUMELL, Elisabet; POZUELO-OLLÉ, Óscar; GENÉ-GIL, Maria (2016). «L'expressivitat en la neologia catalana documentada en premsa catalana». A: OBSERVATORI DE NEOLOGIA (ed.) (2016). *Mots d'avui, mots de demà*. Barcelona: Institut de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra, p. 61-72.

- LLORET, Maria-Rosa (2015). «La sufixació apreciativa del català: creacions lèxiques i implicacions morfològiques». *Caplletra*, núm. 58, p. 55-89.
- LORENTE, Mercè; CANTERO, Laura (2015). «La neologia per sufixació». A: FREIXA, Judit; BERNAL, Elisenda; CABRÉ, M. Teresa (ed.) (2015). *La neologia lèxica catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 29-51.
- MÜLLER, Wolfgang (1989). «Die Beschreibung von Affixen und Affixoiden im allgemeinen einsprachigen Wörterbuch». A: HAUSMANN, Franz Josef; REICHMANN, Oskar; WIEGAND, Herbert Ernest; ZGUSTA, Ladislav (ed.) (1989). *Wörterbücher: Dictionaries: Dictionnaires*. Berlín; Nova York: Walter de Gruyter, p. 869-882.
- PAYRATÓ, Lluís (1994). «Lexicografia i variació funcional». *Caplletra*, núm. 17, p. 47-58.
- PÉREZ LAGOS, Manuel Fernando (1999). «Diccionario y pragmática». A: ALVAR EZQUERRA, Manuel; CORPAS PASTOR, Gloria (coord.) (1999). *Léxico y voces del español*. Màlaga: Universidad de Màlaga, p. 113-128.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA (2009). *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa Libros.
- SALVANYÀ, Jaume (2010). «Les marques de “baix” registre en els diccionaris». *Llengua Nacional*, núm. 72, p. 16-19.
- SALVANYÀ, Jaume (2019). «El tractament de la llengua col·loquial: de Fabra als nostres dies». A: Ministeri de Cultura, Joventut i Esports. Centre de la Cultura Catalana (ed.) (2019). *Andorra i Pompeu Fabra: Recull de les conferències de la jornada sobre Pompeu Fabra*. Andorra la Vella: Centre de la Cultura Catalana, p. 39-60.

Bibliografia de diccionaris de consulta i altres obres lexicogràfiques

- [DNV] = ACADEMIA VALENCIANA DE LA LENGUA (2014). *Diccionari normatiu valencià* [en línia]. València: Generalitat Valenciana. <<http://avl.gva.es/lexicval/>> [Consulta: 15 setembre 2019].
- [GDLC] = ENCICLOPÈDIA CATALANA (1998). *Gran diccionari de la llengua catalana* [en línia]. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. <<http://www.diccionari.cat/>> [Consulta: 15 setembre 2019].
- [GIEC] = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- [JB] = BRUGUERA, Jordi (2006). *Diccionari de formació de mots*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- [LDC] = LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís (2002). *Diccionari de formació de paraules*. Barcelona: Edicions 62.
- [VOX] = *Diccionari manual de llengua catalana* (2015). 3a ed. Barcelona: Larousse.
- [XR] = RULL, Xavier (2004). *La formació de mots: qüestions de normativa*. Vic: Eumo.

Notes

1. Cal advertir, però, que hi ha algunes excepcions en les quals aquesta connotació es perd i el significat es lexicalitza, de manera que es crea una unitat lèxica nova que, en la majoria de casos, apareix recollida als diccionaris, com ara *guionet* 'signe gràfic' o *supersònic* -a 'més ràpid que la velocitat del so'. Aquestes lexicalitzacions molt sovint passen a ser termes com *blauet* 'ocell', *cortineta* 'en l'àmbit audiovisual, vídeo de transició entre programes' o *superilla* 'conjunt urbà d'illes de cases'.
2. A banda d'aquests sufixos apreciatius, n'hi ha d'altres que no han estat tractats mai com a tals, tot i que hi ha estudis, principalment del camp de la neologia, que sí que hi fan referència, com a Lorente i Cantero (2015) i Llopart-Saumell et al. (2016), que coincideixen a afirmar que alguns sufixos lèxics també poden tenir una connotació pejorativa, com són els casos -isme/-ista (*carronyisme*), -aire (*piscinaire*) o -il (*gamberril*).
3. Agraïm a Núria Bort, editora dels diccionaris d'Enciclopèdia Catalana, i a Sofia Acebo, editora de Larousse, la cessió de les dades corresponents al GDLC i al VOX, respectivament.
4. Aquí convé destacar que el VOX caracteritza la majoria de sufixos diminutius amb el valor afectiu: -ó -ona, -oi -a i -ol -a. És curiós el cas de -et -a, indicat a la definició només com a diminutiu, malgrat que, en els exemples que acompanyen l'accepció (*boleta*, *gatet*), n'apareix un tercer amb un matís afectiu evident (*precioseta*).
5. LDC consigna aquest sufix com a -'ia, però els exemples que recull tenen com a sufix -ància. Les formes amb -ància deriven de verbs de la primera conjugació: de *cardar*, *cardància*; de *hamar* (variant de *halar*), *hamància*.
6. De fet, les gramàtiques presenten -íssim -a com l'únic sufix amb aquest valor. A JB i XR, en canvi, també es fa constar -èrrim -a, només present en alguns cultismes com *acèrrim* -a o *paupèrrim* -a.
7. Alguns d'aquests valors solen estar directament relacionats amb la derivació hipocorística.
8. Els sufixos assignats en dos o més valors es corresponen amb aquells que, d'una banda, apareixen en una mateixa obra però amb diferents valors o, de l'altra, el valor és diferent segons cada obra en què figura.